

32009L0052

L 168/24

SLUŽBENI LIST EUROPSKE UNIJE

30.6.2009.

DIREKTIVA 2009/52/EZ EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA**od 18. lipnja 2009.****o minimalnim standardima za sankcije i mjere za poslodavce državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom**

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o osnivanju Europske zajednice, a posebno njegov članak 63. stavak 3. točku (b),

uzimajući u obzir prijedlog Komisije,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora ⁽¹⁾,uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija ⁽²⁾,u skladu s postupkom utvrđenim u članku 251. Ugovora ⁽³⁾,

budući da:

(1) Europsko se vijeće na zasjedanju 14. i 15. prosinca 2006. usuglasilo da bi trebalo ojačati suradnju među državama članicama u borbi protiv nezakonite imigracije i posebno da bi mjere protiv nezakonitog zapošljavanja trebalo ojačati na razini države članice i EU-a.

(2) Glavni čimbenik koji potiče nezakonitu imigraciju u EU je mogućnost dobivanja posla u EU-u bez potrebnog pravnog statusa. Djelovanje protiv nezakonite imigracije i nezakonitog boravka stoga bi trebalo uključivati mjere za suzbijanje tog potičućeg čimbenika.

(3) U središtu tih mjera trebala bi biti opća zabrana zapošljavanja državljana trećih zemalja koji nemaju pravo boravka u EU-u, zajedno sa sankcijama za poslodavce koji krše tu zabranu.

⁽¹⁾ SL C 204, 9.8.2008., str. 70.

⁽²⁾ SL C 257, 9.10.2008., str. 20.

⁽³⁾ Mišljenje Europskog parlamenta od 19. veljače 2009. (još nije objavljeno u Službenom listu) i Odluka Vijeća od 25. svibnja 2009.

(4) Budući da se ovom Direktivom predviđaju minimalni standardi, države članice trebale bi moći usvojiti ili zadržati strože sankcije i mjere te određivati strože obveze za poslodavce.

(5) Ova se Direktiva ne bi trebala primjenjivati na državljane trećih zemalja koji zakonito borave u državi članici, bez obzira imaju li radnu dozvolu na njezinom državnom području. Nadalje, ne bi se trebala primjenjivati na osobe koje uživaju pravo Zajednice na slobodno kretanje, kako je definirano člankom 2. stavkom 5. Uredbe (EZ) br. 562/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. ožujka 2006. o Zakoniku Zajednice o pravilima prekograničnog kretanja osoba (Zakonik o schengenskim granicama) ⁽⁴⁾. Osim toga, ne bi se trebala primjenjivati na državljane trećih zemalja koji su položaju koji je obuhvaćen pravom Zajednice, kao na primjer oni koji su zakonito zaposleni u jednoj državi članici i koje pružatelj usluge upućuje u drugu državu članicu u okviru pružanja usluga. Ova bi se Direktiva trebala primjenjivati ne dovodeći u pitanje nacionalno pravo kojim se zabranjuje zapošljavanje državljana trećih zemalja koji imaju zakonit boravak, a koji radom krše svoj status boravka.

(6) Za posebne potrebe ove Direktive trebalo bi definirati određene uvjete i te bi definicije trebalo koristiti samo za potrebe ove Direktive.

(7) Definicija zaposlenja trebala bi obuhvaćati njezine sastavne elemente, odnosno aktivnosti koje jesu ili bi trebale biti plaćene, koje se poduzimaju za poslodavca ili po njegovom nalogu i/ili pod njegovim nadzorom, neovisno o pravnom odnosu.

(8) Definicija poslodavca može uključivati udruženje osoba kojima je priznata sposobnost obavljanja pravnih radnji bez pravne osobnosti.

⁽⁴⁾ SL L 105, 13.4.2006., str. 1.

- (9) Kako bi se spriječilo zapošljavanje državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom, od poslodavca bi se trebalo zahtijevati da, prije zapošljavanja državljanina treće zemlje, uključujući u slučajevima kada je državljanin treće zemlje zaposlen za potrebe upućivanja u drugu državu članicu u okviru pružanja usluga, provjere ima li državljanin treće zemlje valjanu boravišnu dozvolu ili drugo odobrenje za boravak kojim se dokazuje da on ili ona zakonito borave na državnom području države članice u kojoj se zapošljavaju.
- (10) Kako bi se državama članicama omogućilo posebno da provjeravaju krivotvorene dokumente, od poslodavca bi se također trebalo zahtijevati da obavješćuje nadležna tijela o zapošljavanju državljanina treće zemlje. S ciljem smanjivanja upravnog tereta, države članice trebale bi moći predvidjeti da se takvo obavješćivanje obavlja u okviru drugih programa obavješćivanja. Države članice trebale bi moći odlučiti pojednostaviti postupak obavješćivanja za poslodavce koji su fizičke osobe ako zapošljavanje služi njihovim osobnim potrebama.
- (11) Poslodavci koji ispunjavaju obveze utvrđene u ovoj Direktivi ne bi trebali biti odgovorni za zapošljavanje državljana trećih zemalja sa zakonitim boravkom, posebno ako nadležno tijelo naknadno utvrdi da je isprava koju je zaposlenik podnio u stvarnosti krivotvorena ili zlorabljena, osim ako je poslodavac znao da je isprava krivotvorena.
- (12) Kako bi se poslodavcima olakšalo ispunjavanje njihovih obveza, države članice trebale bi uložiti svoje najbolje napore za pravovremeno rješavanje zahtjeva za produženje boravišnih dozvola.
- (13) S ciljem nametanja opće zabrane i odvraćanja od kršenja, države članice trebale bi predvidjeti odgovarajuće sankcije. One bi trebale uključivati financijske sankcije i doprinose za troškove povratka državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom, zajedno s mogućnošću snižavanja financijskih sankcija za poslodavce koji su fizičke osobe ako zapošljavanje služi njihovim osobnim potrebama.
- (14) Poslodavac bi u svakom slučaju trebao biti obavezan plaćati državljanima trećih zemalja sve nepodmirene naknade za rad koji su obavili te sve nepodmirene poreze i doprinose za socijalno osiguranje. Ako se visina naknade ne može utvrditi, trebalo bi pretpostaviti da je barem u visini plaće koja je predviđena mjerodavnim pravom o minimalnim plaćama, kolektivnim ugovorima ili u skladu s ustanovljenom praksom u odgovarajućem poslovnom sektoru. Od poslodavca bi se također trebalo zahtijevati plaćanje, prema potrebi, svih troškova koji proizlaze iz slanja nepodmirenih troškova u zemlju u koju se državljanin treće zemlje koji je nezakonito zaposlen vraća ili je vraćen. U tim slučajevima kada poslodavac ne podmiri preostala plaćanja, države članice ne bi trebale biti obvezne ispuniti tu obvezu umjesto poslodavca.
- (15) Nezakonito zaposlen državljanin treće zemlje ne bi trebao imati pravo ulaska, boravka i pristupa tržištu rada na temelju nezakonitog radnog odnosa ili plaćanja ili nepodmirenog plaćanja naknade, doprinosa za socijalno osiguranje ili poreza od strane poslodavca ili pravne osobe koja je dužna platiti umjesto poslodavca.
- (16) Države članice trebale bi osiguravati da zahtjevi za naknadu štete jesu ili mogu biti uloženi i da postoje mehanizmi za osiguravanje da državljani trećih zemalja mogu primiti naplaćene iznose svojih nepodmirenih naknada. Države članice ne bi trebale biti obvezne uključivati svoje misije ili predstavništva u trećim zemljama u te mehanizme. Države članice trebale bi, u okviru uspostave učinkovitih mehanizama za olakšavanje pritužbi i ako već nisu predviđeni nacionalnim zakonodavstvom, razmotriti mogućnost i dodanu vrijednost omogućavanja nadležnom tijelu da pokrene postupak protiv poslodavca zbog naplate nepodmirene naknade.
- (17) Države članice trebale bi dalje predvidjeti pretpostavku da radni odnos traje najmanje tri mjeseca, tako da teret dokazivanja ima poslodavac u pogledu najmanje određenog razdoblja. Između ostalog, zaposlenik bi također trebao imati mogućnost dokazivanja postojanja i trajanja radnog odnosa.
- (18) Države članice trebale bi predvidjeti mogućnost daljnjih sankcija za zaposlenike, između ostalog, isključivanjem iz prava na neke ili sve državne naknade, pomoći ili subvencije, uključujući poljoprivredne subvencije, isključivanjem iz postupaka javne nabave i naplate nekih ili svih državnih naknada, pomoći ili subvencija, uključujući sredstva EU-a kojima upravljaju države članice, koje su već odobrene. Države članice trebale bi moći odlučiti ne primjenjivati te daljnje sankcije na zaposlenike koji su fizičke osobe ako zapošljavanje služi njihovim osobnim potrebama.
- (19) Ova Direktiva, a posebno njezini članci 7., 10. i 12., ne dovodi u pitanje Uredbu Vijeća (EZ, Euratom) br. 1605/2002 od 25. lipnja 2002. o Financijskoj uredbi koja se primjenjuje na opći proračun Europskih zajednica ⁽¹⁾.
- (20) U svjetlu raširenosti podugovaranja u određenim zahvaćenim sektorima, potrebno je osigurati da barem ugovaratelj čiji je poslodavac izravni podugovaratelj može novčano odgovarati pored ili umjesto poslodavca. U posebnim slučajevima, drugi ugovaratelji mogu novčano odgovarati pored ili umjesto poslodavca državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom. Nepodmirena potraživanja koja se trebaju naplatiti na temelju odredaba o

⁽¹⁾ SL L 248, 16.9.2002., str. 1.

odgovornosti iz ove Direktive trebala bi također uključivati naknade za državne praznike i socijalna primanja koja su uređena zakonom ili kolektivnim ugovorima.

- (21) Iskustvo pokazuje da postojeći sustavi sankcija nisu dostatni za postizanje pune usklađenosti sa zabranama protiv poslodavca državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom. Jedan od razloga je to što samo upravne sankcije vjerojatno nisu dostatne za odvratanje određenih bezobzirnih poslodavaca. Usklađenost može i treba biti pojačana primjenom kaznenih sankcija.
- (22) Kako bi se jamčila puna učinkovitost opće zabrane, postoji stoga posebna potreba za jače odvraćajućim sankcijama u težim slučajevima, kao što su uporno ponavljajuće kršenje, nezakonito zapošljavanje značajnog broja državljana trećih zemalja, posebno iskorištavajući radni uvjeti, činjenica da poslodavac zna da je radnik žrtva trgovanja ljudima i nezakonito zapošljavanje maloljetnika. Ova Direktiva obvezuje države članice da u svom nacionalnom zakonodavstvu predvide kaznene sankcije za ta teška kršenja. To ne predstavlja nikakvu obvezu u pogledu primjene takvih sankcija ili bilo kojeg drugog raspoloživog sustava kaznenog progona u pojedinačnim slučajevima.
- (23) U svim slučajevima koji se smatraju teškima prema ovoj Direktivi kršenja se smatraju kaznenim djelom u cijeloj Zajednici ako su počinjena namjerno. Odredbe ove Direktive u pogledu kaznenih djela ne bi trebala dovoditi u pitanje primjenu Okvirne odluke Vijeća 2002/629/PUP od 19. srpnja 2002. o suzbijanju trgovanja ljudima ⁽¹⁾.
- (24) Kazneno djelo trebalo bi se kažnjavati učinkovitim, razmjernim i odvraćajućim kaznenim sankcijama. Obveza osiguravanja učinkovitih, razmjernih i odvraćajućih kaznenih sankcija na temelju ove Direktive ne dovodi u pitanje unutarnju organizaciju kaznenog prava i kaznenog pravosuđa u državama članicama.
- (25) Pravne osobe također mogu biti odgovorne za kaznena djela iz ove Direktive zbog toga što su mnogi poslodavci pravne osobe. Odredbe ove Direktive ne podrazumijevaju obvezu država članica da uvedu kaznenu odgovornost za pravne osobe.
- (26) Radi olakšavanja provođenja ove Direktive, trebao bi postojati učinkoviti mehanizam za pritužbe, preko kojeg se odgovarajući državljanima trećih zemalja mogu žaliti izravno ili preko određenih trećih stranaka, kao

što su sindikati ili druga udruženja. Određene treće stranke trebale bi biti zaštićene kada pomažu u ulaganju žalbi od mogućih sankcija prema pravilima kojima se zabranjuje omogućavanje neovlaštenog boravka.

- (27) S ciljem dopune mehanizama za pritužbe, državama članicama trebalo bi se omogućiti odobravanje boravišnih dozvola s ograničenim rokom valjanosti, povezanih s trajanjem odgovarajućeg postupka, državljanima trećih zemalja koji su radili pod posebno iskorištavajućim radnim uvjetima ili koji su nezakonito zaposleni maloljetnici, a koji sudjeluju u kaznenom postupku protiv poslodavca. Takve dozvole trebale bi se odobravati u skladu s aranžmanima koji su usporedivi s onima koji se primjenjuju na državljane trećih zemalja na koje se primjenjuje Direktiva Vijeća 2004/81/EZ od 29. travnja 2004. o dozvoli boravka izdanoj državljanima trećih zemalja koji su žrtve trgovine ljudima ili kojima je pružena pomoć da ilegalno imigriraju, a koji surađuju s nadležnim tijelima ⁽²⁾.
- (28) Kako bi se osigurala zadovoljavajuća razina provedbe ove Direktive i kako bi se smanjile, u najvećoj mogućoj mjeri, razlike u razinama provedbe u državama članicama, države članice trebale bi osigurati da se na njihovom državnom području provode učinkovite i odgovarajuće inspekcije te bi trebale dostavljati Komisiji podatke o inspekcijama koje su provele.
- (29) Države članice trebalo bi poticati da svake godine na nacionalnoj razini utvrđuju ciljni broj inspekcija u sektorima djelatnosti u kojima se na njihovom državnom području u većoj mjeri zapošljavaju državljanima trećih zemalja s nezakonitim boravkom.
- (30) S ciljem povećanja učinkovitosti inspekcija za potrebe primjene ove Direktive, države članice trebale bi osigurati da u nacionalnom zakonodavstvu postoje odgovarajuća ovlaštenja nadležnih tijela za provođenje inspekcije; da se podaci o nezakonitom zapošljavanju, uključujući rezultate prethodnih inspekcija, prikupljaju i obrađuju za učinkovitu provedbu ove Direktive; te da je na raspolaganju zadovoljavajući broj zaposlenika s vještinama i kvalifikacijama potrebnim za učinkovito provođenje inspekcija.
- (31) Države članice trebale bi osigurati da inspekcije za potrebe primjene ove Direktive ne utječu, s aspekta količine ili kvalitete, na inspekcije koje se provode radi ocjene zapošljavanja i radnih uvjeta.

⁽¹⁾ SL L 203, 1.8.2002., str. 1.

⁽²⁾ SL L 261, 6.8.2004., str. 19.

- (32) U slučaju upućenih radnika koji su državljani trećih zemalja, inspeksijska tijela država članica mogu koristiti mogućnost suradnje i razmjene informacija predviđenu u Direktivi 96/71/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 1996. o upućivanju radnika u okviru pružanja usluga ⁽¹⁾, s ciljem provjere jesu li dotični državljani trećih zemalja zakonito zaposleni u državi članici podrijetla.
- (33) Ova bi se Direktiva trebala shvaćati kao dopuna mjerama za sprečavanje neprijavljenog rada i iskorištavanja.
- (34) U skladu s točkom 34. Međuinstitucionalnog sporazuma o boljem zakonodavstvu ⁽²⁾, države članice potiču se na izradu, za svoje vlastite potrebe i u interesu Zajednice, svojih vlastitih tablica u kojima će, u najvećoj mogućoj mjeri, biti prikazan odnos između ove Direktive i mjera prenošenja te ih objaviti.
- (35) Svaka obrada osobnih podataka koja je poduzeta u provedbi ove Direktive trebala bi biti u skladu s Direktivom 95/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 24. listopada 1995. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom prijenosu takvih podataka ⁽³⁾.
- (36) Budući da cilj ove Direktive, to jest sprečavanje nezakonite imigracije djelovanjem protiv potičućeg čimbenika zapošljavanja, ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego ga se zbog opsega i učinaka ove Direktive može na bolji način ostvariti na razini Zajednice, Zajednica može usvojiti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti određenim u članku 5. Ugovora. U skladu s načelom proporcionalnosti određenim u tom članku, ova Direktiva ne prelazi ono što je potrebno za ostvarenje tog cilja.
- (37) Ovom se Direktivom poštuju temeljna prava i načela priznata posebno Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i Poveljom o temeljnim pravima Europske unije. Konkretno, trebala bi se primjenjivati uz poštovanje slobode poduzetništva, jednakosti pred zakonom i načela zabrane diskriminacije, prava na učinkoviti pravni lijek i pravično suđenje te načela zakonitosti i proporcionalnosti kaznenih djela i kazni, u skladu s člancima 16., 20., 21., 47. i 49. Povelje.

- (38) U skladu s člancima 1. i 2. Protokola o stajalištu Ujedinjene Kraljevine i Irske, priloženog uz Ugovor o Europskoj Uniji i Ugovor o osnivanju Europske zajednice, i ne dovodeći u pitanje članak 4. tog Protokola, te države članice ne sudjeluju u donošenju ove Direktive te, stoga, nisu njom vezane niti se ona na njih primjenjuje.
- (39) U skladu s člancima 1. i 2. Protokola o stajalištu Danske, priloženog uz Ugovor o Europskoj Uniji i Ugovor o osnivanju Europske zajednice, Danska ne sudjeluje u donošenju ove Direktive te, stoga, nije njom vezana niti se ona na nju primjenjuje.

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

Članak 1.

Predmet i područje primjene

Ovom se Direktivom zabranjuje zapošljavanje državljanina trećih zemalja s nezakonitim boravkom radi borbe protiv nezakonite imigracije. S tim ciljem njom se utvrđuju minimalni zajednički standardi o sankcijama i mjerama koje se u državama članicama trebaju primjenjivati na poslodavce koji krše tu zabranu.

Članak 2.

Definicije

Za posebne potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

- (a) „državljanin treće zemlje” znači osoba koja nije građanin Unije u smislu članka 17. stavka 1. Ugovora i koja ne uživa pravo Zajednice na slobodu kretanja, kako je definirano člankom 2. stavkom 5. Zakonika o schengenskim granicama;
- (b) „državljanin treće zemlje s nezakonitim boravkom” znači državljani treće zemlje koji se nalazi na državnom području države članice, koji ne ispunjava ili više ne ispunjava uvjete za boravak ili boravište u toj državi članici;
- (c) „zaposlenje” znači obavljanje aktivnosti koje obuhvaćaju svaki oblik rada koji je uređen nacionalnim pravom ili je u skladu s utvrđenom praksom ili pod uputama i/ili nadzorom poslodavca;
- (d) „nezakonito zapošljavanje” znači zapošljavanje državljanina treće zemlje s nezakonitim boravkom;

⁽¹⁾ SL L 18, 21.1.1997., str. 1.

⁽²⁾ SL C 321, 31.12.2003., str. 1.

⁽³⁾ SL L 281, 23.11.1995., str. 31.

- (e) „poslodavac” znači svaka fizička osoba ili svaki pravni subjekt, uključujući agencije za obavljanje privremenih poslova, za koju ili po čijim uputama i/ili nadzorom se zapošljavanje poduzima;
- (f) „podugovaratelj” znači svaka fizička osoba ili svaki pravni subjekt kojem je dodijeljeno ispunjavanje svih ili nekih obveza iz prethodnog ugovora;
- (g) „pravna osoba” znači svaka pravna osoba koja ima takav status na temelju primjenjivog nacionalnog prava, izuzev za države ili javna tijela koja izvršavaju državne ovlasti i za javne međunarodne organizacije;
- (h) „agencija za obavljanje privremenih poslova” znači svaka fizička ili pravna osoba koja u skladu s nacionalnim pravom sklapa ugovore o radu ili radne odnose s radnicima zaposlenima u agenciji za obavljanje privremenih poslova radi njihovog upućivanja u poduzeća korisnika na privremeni rad pod njihovim nadzorom i uputama;
- (i) „posebno iskorištavajući radni uvjeti” znači radni uvjeti, uključujući one koji proizlaze iz spolne ili druge diskriminacije, kada postoji očiti nerazmjer u usporedbi s uvjetima zapošljavanja zakonito zaposlenih radnika koji, na primjer, utječu na zdravlje i sigurnost radnika, i kojima se krši ljudsko dostojanstvo;
- (j) „naknada državljanina treće zemlje s nezakonitim boravkom” znači nadnica ili plaća i svako drugo primanje u novcu ili stvarima, koje radnik dobiva izravno ili neizravno u vezi sa svojim zaposlenjem od svog poslodavca i koje je jednakovrijedno onom koje bi imali usporedivi radnici u zakonitom radnom odnosu.

Članak 3.

Zabrana nezakonitog zapošljavanja

1. Države članice zabranjuju zapošljavanje državljanina treće zemlje s nezakonitim boravkom.
2. Kršenja ove zabrane podliježu sankcijama i mjerama utvrđenim u ovoj Direktivi.
3. Država članica može odlučiti ne primjenjivati zabranu iz stavka 1. na državljanine trećih zemalja s nezakonitim boravkom čije je izbacivanje odgođeno i kojim je dopušten rad u skladu s nacionalnim pravom.

Članak 4.

Obveze poslodavca

1. Države članice obvezuju poslodavce da:

- (a) od državljanina treće zemlje zahtijevaju da prije zapošljavanja ima ili pokaže poslodavcu valjanu boravišnu dozvolu ili drugo ovlaštenje za njegov ili njezin boravak;
- (b) najmanje tijekom trajanja zaposlenja čuvaju presliku ili evidenciju boravišne dozvole ili drugog ovlaštenja za boravak zbog moguće inspekcije nadležnih tijela država članica;
- (c) obavješćuju nadležna tijela koja odrede države članice o početku zaposlenja državljanina trećih zemalja u roku koji odredi svaka država članica.

2. Države članice mogu predvidjeti pojednostavljeni postupak obavješćivanja na temelju stavka 1. točke (c) za poslodavce koji su fizičke osobe ako zapošljavanje služi njihovim osobnim potrebama.

Države članice mogu predvidjeti da obavješćivanje na temelju stavka 1. točke (c) nije potrebno ako zaposlenik ima status osobe s dugotrajnim boravkom na temelju Direktive Vijeća 2003/109/EZ od 25. studenoga 2003. o statusu državljanina trećih zemalja koji imaju dugotrajan boravak ⁽¹⁾.

3. Države članice osiguravaju da poslodavci koji ispunjavaju svoje obveze određene u stavku 1. nisu odgovorni za kršenje zabrane iz članka 3., osim ako je poslodavac znao da je isprava koja je podnesena kao valjana boravišna dozvola ili drugo ovlaštenje za boravak krivotvorena.

Članak 5.

Novčane kazne

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da kršenja zabrane iz članka 3. podliježu učinkovitim, razmjernim i odvraćajućim sankcijama protiv poslodavaca.
2. Sankcije u vezi s kršenjima zabrane iz članka 3. uključuju:
  - (a) novčane kazne čiji se iznos povećava sukladno broju državljanina trećih zemalja s nezakonitim boravkom; i
  - (b) plaćanja troškova povratka državljanina trećih zemalja s nezakonitim boravkom u slučajevima kada je proveden postupak za povratak. Države članice mogu umjesto toga odlučiti da novčane kazne iz točke (a) odražavaju barem prosječne troškove povratka.

⁽¹⁾ SL L 16, 23.1.2004., str. 44.

3. Države članice mogu predvidjeti smanjene novčane kazne ako je poslodavac fizička osoba koja zapošljava državljana treće zemlje s nezakonitim boravkom za svoje osobne potrebe i kada nisu uključeni posebno iskorištavajući radni uvjeti.

Članak 6.

Plaćanja koja trebaju snositi poslodavci

1. U pogledu svakog kršenja zabrane iz članka 3., države članice osiguravaju da je poslodavac obavezan plaćati:

(a) svaku nepodmirenu naknadu državljaninu treće zemlje s nezakonitim boravkom. Pretpostavlja se da dogovorena visina naknade odgovara najmanje visini plaće koja je predviđena mjerodavnim pravom o minimalnim plaćama, kolektivnim ugovorima ili u skladu s ustanovljenom praksom u odgovarajućem poslovnom sektoru, osim ako poslodavac ili posloprimac mogu dokazati suprotno, poštujući, prema potrebi, obvezne nacionalne odredbe o plaćama;

(b) iznos koji odgovara svim porezima i doprinosima za socijalno osiguranje koje bi poslodavac platio da je državljanin treće zemlje zaposlen zakonito, uključujući kazne za kašnjenja i odgovarajuće upravne novčane kazne;

(c) prema potrebi, sve troškove koji proizlaze iz slanja nepodmirenih plaćanja u zemlju u koju je državljanin treće zemlje vraćen ili se vratio.

2. Kako bi se osigurala dostupnost učinkovitih postupaka za primjenu stavka 1. točaka (a) i (c) te uzimajući u obzir članak 13., države članice utvrđuju mehanizme kako bi osigurale da državljani trećih zemalja s nezakonitim boravkom:

(a) mogu uložiti zahtjev, podložno zastari definiranoj u nacionalnom pravu, protiv svog poslodavca i u konačnici izvršiti presudu protiv poslodavca za svaku nepodmirenu naknadu, uključujući u slučajevima kada su se vratili ili su bili vraćeni; ili

(b) ako je predviđeno nacionalnim zakonodavstvom, mogu pozvati nadležno tijelo države članice da pokrene postupak za naplatu nepodmirene naknade bez potrebe da sami ulažu zahtjev u tom slučaju.

Državljanin trećih zemalja s nezakonitim boravkom sustavno se i nepristrano obavješćuju o svojim pravima na temelju ovog stavka i na temelju članka 13. prije izvršavanja svake odluke o vraćanju.

3. S ciljem primjene stavka 1. točaka (a) i (b) države članice između ostalog osiguravaju da se pretpostavlja da je radni odnos trajao najmanje tri mjeseca, osim ako poslodavac ili posloprimac mogu dokazati drukčije.

4. Države članice osiguravaju postojanje potrebnih mehanizama kako bi se osiguralo da državljani trećih zemalja s nezakonitim boravkom mogu primati plaćanje naknade iz stavka 1. točke (a) koja se naplaćuje kao dio zahtjeva iz stavka 2., uključujući u slučajevima kada su se vratili ili su bili vraćeni.

5. U pogledu slučajeva kada su boravišne dozvole s vremenskim ograničenjem odobrene u skladu s člankom 13. stavkom 4., države članice definiraju u skladu s nacionalnim pravom uvjete pod kojima se trajanje tih dozvola može produžiti do trenutka kada državljanin treće zemlje zaprimi bilo koje plaćanje svoje naknade naplaćene u skladu sa stavkom 1. ovog članka.

Članak 7.

Ostale mjere

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da poslodavci također, prema potrebi, podliježu sljedećim mjerama:

(a) isključenje iz prava na neke ili sve državne naknade, pomoći ili subvencije, uključujući financiranje iz fondova EU-a kojim upravljaju države članice za razdoblje do pet godina;

(b) isključenje iz sudjelovanja u javnim ugovorima kako je definirano Direktivom 2004/18/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 31. ožujka 2004. o usklađivanju postupaka za dodjelu ugovora o javnim radovima, ugovora o javnoj nabavi robe te ugovora o javnim uslugama⁽¹⁾ za razdoblje do pet godina;

(c) povrat nekih ili svih državnih naknada, pomoći ili subvencija, uključujući financiranje iz fondova EU-a kojim upravljaju države članice, koje su odobrene poslodavcu do 12 mjeseci prije otkrivanja nezakonitog zapošljavanja;

(d) privremeno ili trajno zatvaranje objekata koji su korišteni za počinjenje kršenja, ili privremeno ili trajno ukidanje dozvole za obavljanje dotične poslovne aktivnosti, ako to opravdava težina kršenja.

2. Države članice mogu odlučiti ne primjenjivati stavak 1. ako su zaposlenici fizičke osobe i zapošljavanje je za njihove osobne potrebe.

⁽¹⁾ SL L 134, 30.4.2004., str. 114.

Članak 8.

Podugovaranje

1. Ako je poslodavac podugovaratelj i ne dovodeći u pitanje odredbe nacionalnog prava o pravima na doprinose ili povrate ili odredbe nacionalnog prava u području socijalne sigurnosti, države članice osiguravaju da ugovaratelj čiji je poslodavac izravni podugovaratelj mogu, pored ili umjesto poslodavca, odgovarati za plaćanja:

(a) svake novčane kazne koja je određena na temelju članka 5.; i

(b) svakog dospjelog potraživanja na temelju članka 6. stavka 1. točaka (a) i (c) te članka 6. stavaka 2. i 3.

2. Ako je poslodavac podugovaratelj, države članice osiguravaju da glavni ugovaratelj i svaki međupodugovaratelj, kada su znali da je podugovaratelj zaposlio državljane trećih zemalja s nezakonitim boravkom, mogu odgovarati za plaćanja iz stavka 1. pored ili umjesto podugovaratelja poslodavca ili ugovaratelja čiji je poslodavac izravni podugovaratelj.

3. Ugovaratelj koji je preuzeo obveze temeljite identifikacije kako je definirano nacionalnim pravom ne odgovara na temelju stavaka 1. i 2.

4. Države članice mogu na temelju nacionalnog prava predvidjeti stroža pravila za odgovornost.

Članak 9.

Kazneno djelo

1. Države članice osiguravaju da kršenje zabrane iz članka 3. predstavlja kazneno djelo ako je počinjeno namjerno, u svakoj od sljedećih okolnosti kako ih definira nacionalno pravo:

(a) kršenje je nastavljeno ili se stalno ponavlja;

(b) kršenje se odnosi na višestruko zapošljavanje većeg broja državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom;

(c) kršenje je popraćeno posebno iskorištavajućim radnim uvjetima;

(d) kršenje je počinio poslodavac koji nije optužen ili osuđen za kazneno djelo prema Okvirnoj odluci 2002/629/PUP i koji iskorištava rad ili usluge državljanina treće zemlje s nezakonitim boravkom znajući da su on ili ona žrtve trgovanja ljudima;

(e) kršenje se odnosi na nezakonito zapošljavanje maloljetnika.

2. Države članice osiguravaju da je poticanje, pomaganje i supočiniteljstvo s namjernim postupanjem iz stavka 1. kažnjivo kao kazneno djelo.

Članak 10.

Kaznene sankcije

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se fizičke osobe koje počine kazneno djelo iz članka 9. kazne učinkovitim, razmjernim i odvratajućim kaznenim sankcijama.

2. Osim ako je zabranjeno općim pravnim načelima, kaznene sankcije predviđene u ovom članku mogu se primjenjivati prema nacionalnom pravu ne dovodeći u pitanje druge sankcije ili mjere nekaznene prirode i mogu biti popraćene objavom sudske odluke relevantne za slučaj.

Članak 11.

Odgovornost pravnih osoba

1. Države članice osiguravaju da pravne osobe mogu odgovarati za kazneno djelo iz članka 9. ako je takvo kazneno djelo u njihovu korist počinila bilo koja osoba koja imala vodeću funkciju u pravnoj osobi, djelujući samostalno ili kao dio tijela unutar pravne osobe, na temelju:

(a) ovlaštenja za zastupanje pravne osobe;

(b) ovlaštenja za donošenje odluke u ime pravne osobe; ili

(c) ovlaštenja za obavljanje nadzora u pravnoj osobi.

2. Države članice također osiguravaju da pravna osoba može odgovarati ako je zbog nepostojanja nadzora ili kontrole od strane osobe iz stavka 1. bilo moguće počiniti kazneno djelo iz članka 9. u korist te pravne osobe od strane osobe koja joj je podređena.

3. Odgovornost pravne osobe na temelju stavaka 1. i 2. ne isključuje kaznene postupke protiv fizičkih osoba koje su počinitelji, navoditelji ili pomagači u kaznenom djelu iz članka 9.

Članak 12.

Kazne za pravne osobe

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se pravna osoba koja je odgovorna sukladno članku 11. kazni učinkovitim, razmjernim i odvraćajućim kaznama, koje mogu uključivati mjere poput onih iz članka 7.

Države članice mogu odlučiti da se objavi popis poslodavaca koji su pravne osobe i koji su odgovorni za kazneno djelo iz članka 9.

Članak 13.

Omogućavanje tužbi

1. Države članice osiguravaju da postoje učinkoviti mehanizmi preko kojih državljani trećih zemalja koji su nezakonito zaposleni mogu ulagati tužbe protiv svojih poslodavaca, izravno ili preko trećih stranaka koje odrede države članice, kao što su sindikati ili druga udruženja ili nadležno tijelo države članice, ako je to predviđeno nacionalnim zakonodavstvom.

2. Države članice osiguravaju da treće stranke koje, u skladu s kriterijima utvrđenim u njihovom nacionalnom pravu, imaju zakoniti interes u osiguravanju usklađenosti s ovom Direktivom mogu postupati ili u ime državljanina treće zemlje s nezakonitim boravkom ili u pomoć takvoj osobi, uz njegov ili njezin pristanak, u svakom upravnom ili parničnom postupku predviđenom s ciljem provedbe ove Direktive.

3. Pružanje pomoći državljanima treće zemlje da ulože tužbu ne smatra se omogućavanjem nezakonitog boravka na temelju Direktive Vijeća 2002/90/EZ od 28. studenoga 2002. o definiranju pomaganja neovlaštenog ulaska, tranzita i boravka ⁽¹⁾.

4. U pogledu kaznenih djela obuhvaćenih člankom 9. stavkom 1. točkom (c) ili (e), države članice u nacionalnom pravu definiraju uvjete pod kojima mogu uključenim državljanima trećih zemalja u skladu s aranžmanima koji su usporedivi s onima koji se primjenjuju na državljane trećih zemalja na koje se primjenjuje Direktiva 2004/81/EZ, od slučaja do slučaja, odobravati boravišne dozvole s vremenskim ograničenjem, povezane s trajanjem odgovarajućih nacionalnih postupaka.

Članak 14.

Inspekcije

1. Države članice osiguravaju da se na njihovom državnom području provode učinkovite i odgovarajuće inspekcije radi kontrole zapošljavanja državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom. Takve se inspekcije temelje prvenstveno na procjeni rizika koju izrađuju nadležna tijela u državama članicama.

2. S ciljem povećanja učinkovitosti inspekcija, države članice na temelju procjene rizika redovito utvrđuju sektore djelatnosti u kojima je zapošljavanje državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom u većoj mjeri zastupljeno na njihovom državnom području.

U pogledu svakog od tih sektora, države članice prije 1. srpnja svake godine dostavljaju Komisiji broj inspekcija izvršenih u prethodnoj godini i postotak zaposlenih u svakom sektoru te rezultate inspekcija.

Članak 15.

Povoljnije odredbe

Ovom se Direktivom ne dovodi u pitanje pravo država članica da donose ili zadrže odredbe koje su povoljnije za državljane trećih zemalja na koje se primjenjuju u pogledu članaka 6. i 13., pod uvjetom da su takve odredbe u skladu s ovom Direktivom.

Članak 16.

Izvješćivanje

1. Do 20. srpnja 2014., te svake tri godine nakon toga, Komisija dostavlja izvješće Europskom parlamentu i Vijeću, uključujući, prema potrebi, prijedloge izmjena članaka 6., 7., 8., 13. i 14. Komisija posebno razmatra u svom izvješću provedbu članka 6. stavaka 2. i 5. od strane država članica.

2. Države članice šalju Komisiji sve podatke koji su potrebni za izradu izvješća iz stavka 1. Podaci uključuju broj i rezultate inspekcija koje su provedene prema članku 14. stavku 1., mjere koje su primijenjene na temelju članka 13. te, ako je moguće, mjere koje su primijenjene na temelju članaka 6. i 7.

Članak 17.

Prenošenje

1. Države članice donose zakone i druge propise potrebne za usklađivanje s ovom Direktivom do 20. srpnja 2011. One o tome odmah obavješćuju Komisiju.

⁽¹⁾ SL L 328, 5.12.2002., str. 17.

Kada države članice donose ove mjere, one prilikom njihove službene objave sadržavaju uputu na ovu Direktivu ili se uz njih navodi takva uputa. Načine tog upućivanja određuju države članice.

2. Države članice Komisiji dostavljaju tekst glavnih odredaba nacionalnog prava koje donose u području na koje se odnosi ova Direktiva.

Članak 18.

Stupanje na snagu

Ova Direktiva stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 19.

Adresati

Ova je Direktiva upućena državama članicama u skladu s Ugovorom o osnivanju Europske zajednice.

Sastavljeno u Bruxellesu 18. lipnja 2009.

Za Europski parlament
Predsjednik
H.-G. PÖTTERING

Za Vijeće
Predsjednik
Š. FÜLE
